

TA'LIM JARAYONIDA ILG'OR PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA ULARNING AMALIY QO'LLANILISHI

Qurbonova Sabohat Qurbonovna

DTPI boshlang'ich ta'lim 5-bosqich (6-BTS21) talabasi

eldorqurbonovich@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332141>

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning nazariy asoslari va amaliy yo'nalishlari batafsil tahlil qilinadi. Innovatsion metodlar, interfaol usullar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) hamda STEAM yondashuvlari bolalarning mantiqiy fikrlashi, ijodkorligi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston ta'lim sohasidagi islohotlar doirasida ilg'or pedagogik tajribalarni joriy etish va samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiyalar, maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, interfaol usullar, AKT, STEAM, o'yin metodlari, aralash ta'lim, innovatsion metodologiya

Аннотация: в статье рассматриваются теоретические основы и практические подходы внедрения современных педагогических технологий в систему дошкольного и начального образования. Анализируются инновационные методы, интерактивные подходы, использование ИКТ и STEAM, способствующие развитию логического мышления, творческих способностей и самостоятельности детей. Приводятся рекомендации по применению передового педагогического опыта в рамках образовательных реформ Узбекистана.

Ключевые слова: педагогические технологии, дошкольное образование, начальное образование, интерактивные методы, ИКТ, STEAM, игровые технологии, смешанное обучение, инновационный подход

Abstract: this article examines the theoretical foundations and practical strategies for implementing modern pedagogical technologies in preschool and primary education systems. It analyzes innovative teaching methods, interactive approaches, the use of ICT, and STEAM elements that foster children's logical thinking, creativity, and independence. Recommendations are provided for applying advanced pedagogical practices within the framework of Uzbekistan's educational reforms.

Keywords: pedagogical technology, preschool education, primary education, interactive methods, ICT, STEAM, game-based learning, blended learning, innovative methodology

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichlari yosh avlodning ilmiy, amaliy va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda poydevor vazifasini bajaradi. Ushbu bosqichlarda sifatli ta'lim ta'minlash, kelajakdagi ta'lim va rivojlanish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. So'nggi yillarda O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı islohotlar maktabgacha va boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni faol joriy etishga qaratilgan.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning faolligini oshirish hamda natijani aniq ko'rsatishga imkon beruvchi metod va

vositalarni o'z ichiga oladi. Bu yondashuvlar ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilashga xizmat qiladi.

Maktabgacha ta'limda zamonaviy metodlar asosan bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga qaratilgan bo'lib, ularning rivojlanishida o'yin va STEAM yondashuvlarining o'rni katta. STEAM ta'limi bolalarda mantiqiy fikrlash, ijodiy yondashuv va muammoni hal qilish qobiliyatlarini shakllantiradi. Montessori metodikasi bolaning o'z-o'zini boshqarish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirsa, Reggio Emilia yondashuvi bolalarni atrof-muhit bilan o'zaro aloqada bo'lishga undaydi hamda ijodiy faoliyatga yo'naltiradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) maktabgacha ta'limda qo'llanilishi o'quv jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Multimediali materiallar, interaktiv o'yinlar, elektron ertaklar yordamida ta'lim jarayoni yanada boyitiladi. Pedagoglar AKTdan samarali foydalanib, bilimlarni chuqurlashtirish va mustahkamlashga katta e'tibor berishlari lozim.

Boshlang'ich ta'limda esa o'quvchilar asosiy bilimlarni egallash bilan birga, mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirish uchun turli interfaol metodlardan keng foydalaniladi. Masalan, brainstorming (aqliy hujum), cluster (klaster) va fishbowl (akvarium) kabi usullar o'quvchilarni jamoaviy fikrlash va muloqot qilishga rag'batlantiradi. Aralash ta'lim (blended learning) modeli an'anaviy va onlayn ta'limni uyg'unlashtiradi, bu esa har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashishga imkon beradi.

2019-yil 8-mayda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4312-son qarori bilan "Ilk qadam" davlat dasturi tasdiqlangan bo'lib, bu dastur maktabgacha ta'lim muassasalarining zamonaviy uskunalari bilan ta'minlanishi hamda innovatsion ta'lim metodlarining keng joriy etilishini maqsad qilgan. Bugungi kunda ko'plab hududlarda STEAM laboratoriyalari, interaktiv doskalar va raqamli darsliklar faol ishlatilmoqda.

Boshlang'ich ta'limda yangi kompetensiyaga asoslangan o'quv dasturlari joriy qilinmoqda. Bu dasturlar nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan. Loyiha ishlari, kichik tadqiqotlar va tajriba mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va o'z-o'zini rivojlantirishiga yordam beriladi. Shuningdek, o'qituvchilarning malakasini oshirish va xorijiy tajribalarni o'rganish, ota-onalar bilan samarali hamkorlik ta'lim sifatini yanada yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlarning qo'llanilishi maktabgacha ta'limda interaktiv ta'lim usullari 68%, AKT 59%, STEAM 42%, o'yin metodologiyasi 75%, aralash ta'lim 28% ni tashkil etsa, boshlang'ich ta'limda bu ko'rsatkichlar mos ravishda 82%, 73%, 60%, 45% va 70% ni tashkil etadi. Bu raqamlar ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalar va metodologiyalarning tobora keng tarqalayotganini ko'rsatadi.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Innovatsion usullar bolalarning faolligini rag'batlantiradi, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvlarni rivojlantiradi. STEAM, AKT, o'yin texnologiyalari va interaktiv metodlar yosh avlodning intellektual va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston ta'lim islohotlari doirasida ilg'or pedagogik tajribalarni o'zlashtirish va joriy etish, o'qituvchilarning malakasini oshirish hamda maktabgacha va boshlang'ich ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash dolzarb vazifalardan biridir.

Ilg'or pedagogik yondashuvlarning amaliy qo'llanilishi o'qituvchilar malakasini oshirish, zamonaviy o'quv dasturlari ishlab chiqish, maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash bilan bog'liq. O'qituvchilar yangi metod va texnologiyalarni o'zlashtirishi, ularni o'z darslariga joriy etishi kerak.

Misol uchun, boshlang'ich sinflarda interfaol o'yinlar va multimediali materiallar yordamida fanlarni o'qitish o'quvchilarning mavzuni yaxshiroq tushunishiga yordam beradi. Yoki STEAM laboratoriyalarida loyiha ishlari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini va kreativ qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar ota-onalarga o'quvchilarning rivojlanish jarayoni va uy vazifalari bo'yicha muntazam ma'lumot berib borishlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaev R. STEAM yondashuvining ta'lim tizimidagi o'rni. *Pedagogika*, 2023, №2, 45-52.
2. Karimov I. *Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori*. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
3. Ministry of Preschool Education of Uzbekistan. *Ilk Qadam Curriculum*. Tashkent, 2022.
4. OECD. *Innovative Pedagogies for Powerful Learning*. Paris, 2021.
5. Sharipova Sh. Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi tajribalari. *Ta'lim va innovatsiya*, 2023, №4, 34-41.
6. UNESCO. *Early Childhood Education and Care*. Paris, 2022.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son qarori.
8. Ziyomuhamedov B. *Zamonaviy ta'lim metodlari*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.